

(इंग्रजी टंकलिखित न्यायनिर्णयाचा मराठी अनुवाद)

एच. आर. रामचंद्रय्या आणि इतर

विरुद्ध

कर्नाटक राज्य आणि इतर २८ फेब्रुवारी १९९७

[न्यायमूर्ती के. रामास्वामी आणि न्यायमूर्ती सुजाता व्ही. मनोहर]

सेवा विषयक विधी :

कर्नाटक फलोत्पादन (विभाग) भरती नियम, १९७४:

फलोत्पादन विभागातील पदोन्नती प्रयोगशाळेतील परिचर-स्वतः ला मुख्याध्यापकांच्या समतुल्य मानून क्षेत्र सहाय्यक पदावर पदोन्नतीचा दावा करणे-न्यायाधिकरणाने नाकारलेला दावा- असे मानले जाते की, जोपर्यंत याचिकाकर्ते वैधानिक नियमांनुसार पदोन्नतीच्या मार्गात प्रवेशित होत नाही , तोपर्यंत ते ज्या श्रेणीशी संबंधित नाहीत आणि त्या आधारावर पदोन्नतीचा दावा करू शकत नाहीत अशा श्रेणीत त्यांना अंतर्भूत केले जाऊ शकत नाही- न्यायाधिकरणाने हस्तक्षेप करण्याची हमी देत असलेल्या आदेशात कोणतेही अवैधता नाही.

दिवाणी अर्ज न्यायाधिकरण: विशेष अनुमती याचिका (दिवाणी) क्र.३७१३-

१४/१९९७

कर्नाटक प्रशासकीय न्यायाधिकरण बंगळूरु यांनी दिनांक ३१.१०.९६ रोजी ए. क्र. ३७१३- १४/१९९७ मध्ये दिलेल्या न्यायनिर्णय आणि आदेशावरून.

याचिकाकर्त्यासाठी पी. पी. सिंग च्या वतीने जी. व्ही. चंद्रशेखर.उत्तरवादींसाठी रामा जोईस, एस. एन. भट.

न्यायालयाद्वारे पुढील आदेश देण्यात आले. :

३१ जुलै १९९६ रोजी अर्ज क्र. १३७४ आणि १३७५/९६ मध्ये केलेल्या कर्नाटक प्रशासकीय न्यायाधिकरणाच्या आदेशावरून या विशेष अनुमती याचिका दाखल .

कर्नाटक फलोत्पादन (विभाग) भरती नियम, १९७४ अंतर्गत याचिकाकर्त्यांची फलोत्पादन विभागात प्रयोगशाळा परिचर म्हणून नियुक्ती करण्यात आली होती, अशी मान्य स्थिती आहे.पदांच्या पदानुक्रमानुसार, माळी, शिपाई, जमादार यांच्यासह अटेंडर्स, फिल गार्डनर्स आणि हेड गार्डनर्स आहेत आणि वरील नियमांमध्ये पगाराचे विविध प्रमाण निश्चित करण्यात आले आहे. कर्नाटक फलोत्पादन (विभाग) भरती नियम, १९७४ अंतर्गत फलोत्पादन विभागातील प्रयोगशाळा परिचर. पदांच्या पदानुक्रमांतर्गत, या विभागात परिचर, मुख्याध्यापक आणि क्षेत्र सहाय्यकांसह माळी, शिपाई, जमीनदार आहेत आणि वरील नियमांमध्ये पगाराचे विविध प्रमाण निश्चित करण्यात आले आहे. हेड गार्डनर्स, गार्डनर्स, मंत्रालयाच्या संवर्गातील क्षेत्रीय सहाय्यकांच्या पदांवर पदोन्नतीद्वारे भरतीसाठी नियम २५ टक्के कोटा निर्धारित करतात आणि त्याच श्रेणीत पदोन्नतीसाठी किमान पात्रता निर्धारित करतात. प्रयोगशाळेतील परिचर हे प्रमुख माळी यांच्या समतुल्य आहेत आणि त्यामुळे ते क्षेत्र सहाय्यक पदावर पदोन्नतीसाठी विचारात घेण्यास पात्र आहेत, असे मानून याचिकाकर्त्यांनी क्षेत्र सहाय्यक पदांवर पदोन्नतीचा दावा करत ओ. ए. दाखल केला होता. त्यांनी कर्नाटक उच्च न्यायालयाच्या विद्वान एकल न्यायाधीशाच्या निर्णयावर भर दिला.

न्यायाधिकरणाने ते स्वीकारले नाही आणि याचिका फेटाळली आहे. न्यायाधिकरणाने सविस्तर विचार करून निकालाच्या कार्यकारी परिच्छेदात खालीलप्रमाणे निर्देश दिले आहेत:

" त्यामुळे आम्ही सरकारला यांत्रिकींच्या तपशीलाची चौकशी करण्यासाठी एक उच्चस्तरीय समिती स्थापन करण्याचे निर्देश देतो, ज्यामुळे संचालकांना पूर्वलक्षी प्रभावाने पदोन्नती देण्याचे आणि सरकारी तिजोरीतून मोठ्या प्रमाणात रक्कम देण्याचे आदेश देण्यात आले. समितीच्या अहवालाच्या आधारे, सरकारला झालेल्या नुकसानाच्या संदर्भात कायदानुसार आवश्यक चौकशी केल्यानंतर अशा दोषी अधिकाऱ्यांवर योग्य ती कारवाई केली जावी. पुनर्वसनाच्या मार्गाने केलेल्या कारवाईत, ज्या पक्षकाराला निर्णयामुळे त्रास सहन करावा लागला आहे, त्याला, जर निर्णयामुळे त्याच्यावर विपरित परिणाम झाला नसता, तर तो ज्या पदावर राहिला असता, त्या पदावर परत आणले गेले असते, याची खात्री करण्याचा प्रयत्न न्यायालयांचा किंवा न्यायाधिकरणांचा असेल. ज्या पक्षाविरुद्ध परतफेडीद्वारे कारवाई केली जाते, त्या पक्षाला भोगावे लागणाऱ्या कोणत्याही अमर्यादित त्रासाकडे न्यायालये/न्यायाधिकरणांनी दुर्लक्ष करू नये. परतफेडीद्वारे योग्य कारवाईचा निर्णय घेताना, न्यायाधिकरणे/न्यायालयांनी व्यावहारिक दृष्टिकोन बाळगला पाहिजे आणि अशा प्रकारे दिलासा दिला पाहिजे जो वाजवी, न्याय्य आणि व्यवहार्य असेल आणि त्यामुळे दोन्ही पक्षांना बिनशर्त त्रास होणार नाही. वसुली सुरू करताना, अर्जदारांच्या सेवेचा कालावधी लक्षात घेऊन टप्प्याटप्प्याने हप्ते मंजूर

करण्याचा विचार करण्याचे निर्देश राज्याला देण्यात आले आहेत, कारण एकरकमी वसुली ही दडपशाही ठरेल आणि त्यामुळे आर्थिक नुकसान होईल."

असे दिसते की विविध व्यक्तींना पूर्वलक्षी प्रभावाने पदोन्नती देऊन, फलोत्पादन संचालकांच्या बेकायदेशीर कारवाईमुळे प्रचंड सार्वजनिक निधी नष्ट झाला आहे आणि त्यामुळे जंगलतोड करण्याचे निर्देश जारी करण्यात आले आहेत. दोषी अधिकाऱ्यांवर कारवाई केली जावी आणि वैयक्तिक जबाबदारी देखील निश्चित केली जावी; याशिवाय संबंधित व्यक्तींवर शिस्तभंगाची कारवाई केली जावी. याचिकाकर्त्यांच्या वकिलांनी मांडलेल्या युक्तिवादात कोणतेही बळ आहे असे आम्हाला वाटत नाही. कदाचित उच्च न्यायालयाच्या विद्वान एकल न्यायाधीशांनी असे मत मांडले असावे की प्रयोगशाळेतील परिचरांना देखील प्रमुख माळी म्हणून मानले जाऊ शकते. जोपर्यंत नियम एकात्मिक केले जात नाहीत आणि पदोन्नतीचे मार्ग दिले जात नाहीत, तोपर्यंत केवळ त्या सेवेतील पदोन्नतीचे मार्ग प्रदान केले जात नाहीत म्हणून एका श्रेणीला इतर पदोन्नतीच्या मार्गातून स्थानांतरीत केले जाऊ शकत नाही आणि सेवेच्या पूर्णपणे वेगळ्या श्रेणीमध्ये बसवले जाऊ शकत नाही. या परिस्थितीत, जोपर्यंत याचिकाकर्ते वैधानिक नियमांनुसार पदोन्नतीच्या मार्गात येत नाहीत, तोपर्यंत ते ज्या श्रेणीशी संबंधित नाहीत त्या श्रेणीत त्यांना समाविष्ट केले जाऊ शकत नाही आणि त्या आधारावर ते पदोन्नतीचा दावा करू शकत नाहीत. त्यानुसार, न्यायाधिकरणाने हस्तक्षेप करण्याची हमी देणाऱ्या आदेशात आम्हाला कोणतेही अवैधता आढळत नाही.

त्याअनुषंगाने या विशेष अनुमती याचिका फेटाळल्या जातात.

याचिका फेटाळण्यात आली.

X-X-X-X

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या/ तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

X-X-X-X